

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПИСЬМІ У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Н.К. Скляренко

*кандидат педагогічних наук,
професор*

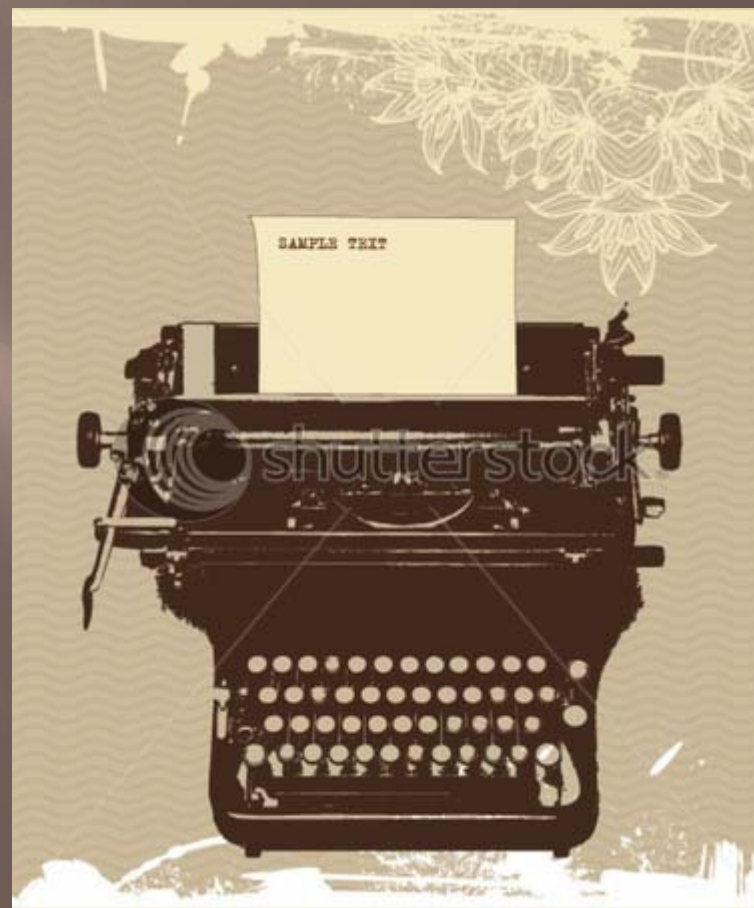
Ваша думка

Як ви розумієте термін «*письмо*»
в широкому значенні цього
слова,

ПИСЬМО

це додатковий до звукового мовлення засіб спілкування за допомогою графічних знаків, що дозволяють фіксувати мовлення для зберігання його у часі.

(О.С. Ахманова. Словник лінгвістичних термінів, с. 323)

Питання для обговорення

1. Що є **метою** навчання письма студентів мовних спеціальностей?
2. Як можна **охарактеризувати** письмо як вид мовленнєвої діяльності?
3. Що входить до **системи вправ** для формування іншомовної компетенції в письмі у студентів мовних спеціальностей?

ПРАКТИЧНА МЕТА навчання **ПИСЬМА** у мовних
ВНЗ: сформувавши у випускників
загальну і професійно орієнтовану
компетенцію у письмі на рівні **C2.1**

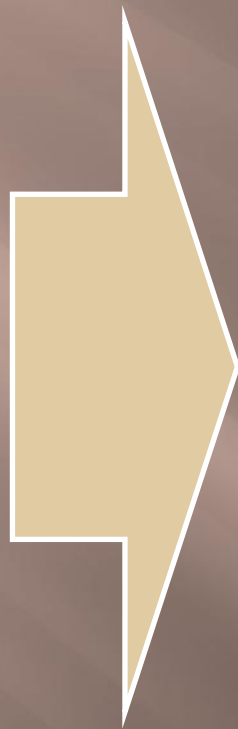
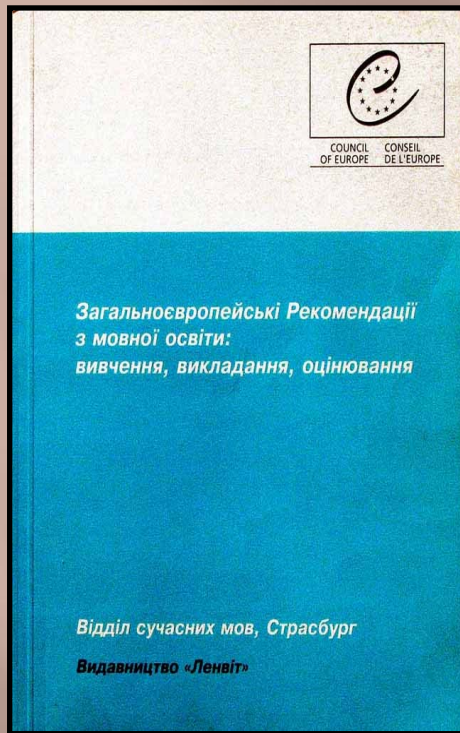
за глобальною шкалою рівнів володіння
мовою у **Загальноєвропейських Рекомендаціях**

з мовної освіти:

V курс	C2.1
IV курс	C1.2
III курс	C1.1
II курс	B2.2
I курс	B2.1

Користувач мовою
може писати:

на рівні B2 – зрозумілі, детальні тексти на знайомі теми у межах своєї сфери інтересів, узагальнюючи й оцінюючи інформацію та аргументи з певної кількості джерел;

на рівні C1 – зрозумілі, добре структуровані тексти на складні теми, підкреслюючи відповідні вихідні положення, викладаючи і доводячи точки зору досить докладно з причинами і прикладами та завершуючи їх логічним висновком;

на рівні C2 – зрозумілі, зв'язні складні тексти у відповідному й ефективному стилі з такою логічною структурою, яка допомагає читачеві виділити основні положення (ЗЄР, с.61).

Письмо як вид МД є процесом формування, формулювання і передачі у графічній формі своїх власних думок або думок інших людей

Як будь-яка **ДІЯЛЬНІСТЬ**, **письмо** має:

МОТИВ

Навіщо писати

предмет

власні думки
або думки
інших людей

продукт

**ПИСЬМОВИЙ
ТЕКСТ**

результат

Зміна поведінки/
стану того, хто
пише, або того, до
кого пишуть

МІСЦЕ ПИСЬМА СЕРЕД ІНШИХ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Усне мовлення

- Репродуктивні види МД

- Рецептивні види МД

- Писемне мовлення

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПРОЦЕСУ ПИСЬМА

механізми осмислення (зв'язків між поняттями, зв'язків між членами речення, зв'язків між даним — темою — і новим — ремою)

механізми попереднього синтезу (промовляння у внутрішньому мовленні, планування висловлювання)

механізми пам'яті (передусім оперативної)

РІВНІ ПОРОДЖЕННЯ ПИСЕМНОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ

III

- **виконавчий**: зовнішнє (графічне) оформлення висловлювання та зворотний зв'язок на базі зорового контролю.

II

- **аналітичний**: лексико-граматичне оформлення висловлювання у внутрішньому мовленні (програмування внутрішньомовленнєвої схеми висловлювання);

I

- **мотиваційно-спонукальний**: виникнення мотиву і комунікативного наміру;

БАЗОВІ ФУНКЦІЇ ПИСЬМА

ЯК САМОСТІЙНОГО ВИДУ

- **дистанційна, опосередкована письмовим текстом, взаємодія – спілкування/ комунікація / автокомунікація;**
- **концептуалізація знань, їх збереження;**
- **інтелектуалізація особистості;**
- **трансляція соціокультурного досвіду одного покоління іншому;**
- **самовираження особистості (рефлексія/ саморефлексія)**

СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПИСЬМІ

П 1: Підсистема вправ для навчання *техніки письма*

1а – група вправ для формування *графічних навичок* письма

1б – група вправ для формування *орфографічних навичок* письма

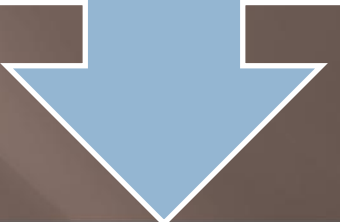

П 2: Підсистема вправ для формування *мовленнєвих навичок письма*

2а – група вправ для формування *лексичних навичок* письма

2б – група вправ для формування *граматичних навичок* письма

2в – група вправ для формування навичок вживання засобів
міжфразового зв'язку (ЗМЗ):

ЗМЗ

лексичного типу

- + синонімічний повтор
- + займенниковий повтор
- + лексичний повтор (повний, частковий)

граматичного типу

- + сполучники
- + сполучникові прислівники
- + вставні слова і словосполучення

П 3: Підсистема вправ для формування і розвитку вмінь письма

За – група вправ для навчання написання функціонально-сміслових типів письма:

✓ описів, повідомлень/ розповідей, міркувань

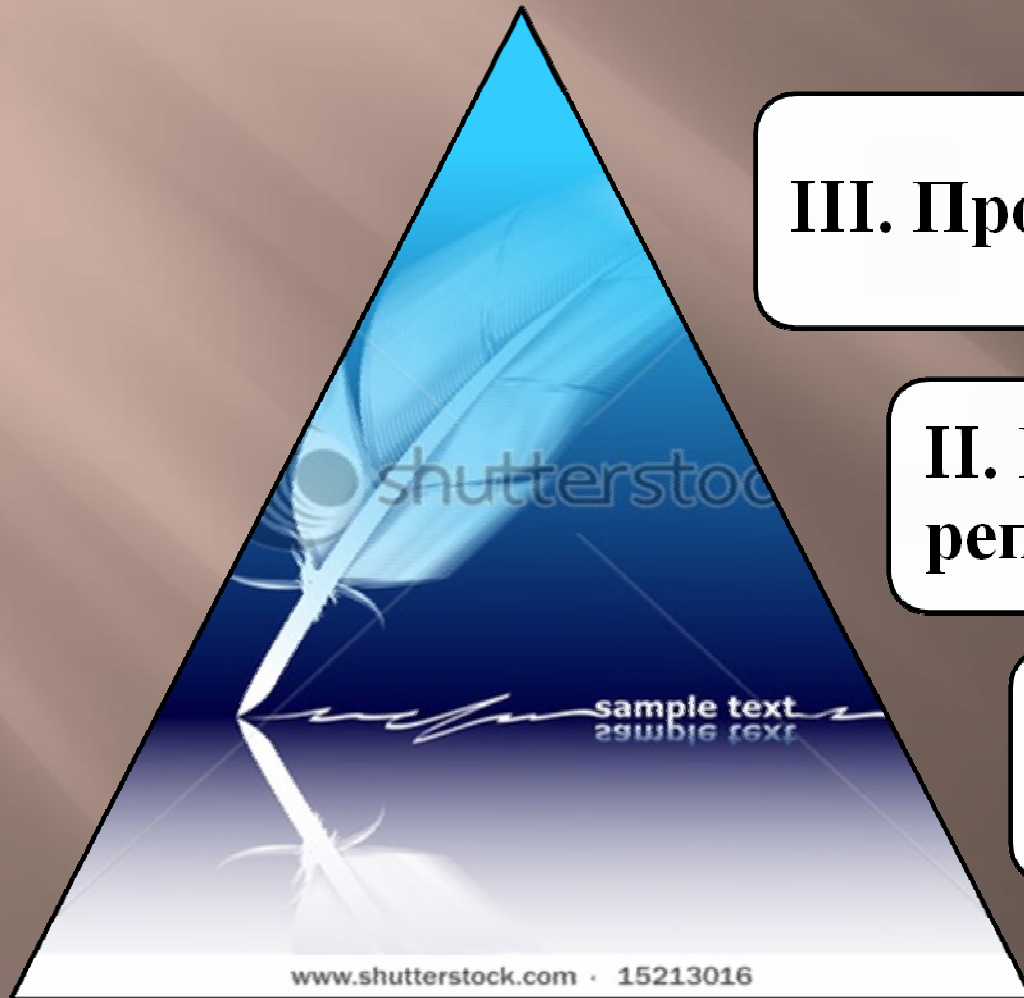
Зб – група вправ для навчання написання “академічних” видів письма:

✓ анотацій і рефератів, доповідей, рецензій, статей

Зв – група вправ для навчання різних видів писемного спілкування:

- ✓ написання записок, листів (офіційних і неофіційних) різних видів
- ✓ написання заяв, об’яв, реклам
- ✓ написання короткої біографії
- ✓ певних видів ділових документів (контрактів, ділових угод тощо)
- ✓ коректного заповнення офіційних форм, анкет

ЕТАПИ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПИСЬМІ (розвиток *вмінь* письма)

III. Продуктивний

**II. Рецептивно -
репродуктивний**

I. Рецептивний

Приклади вправ для засвоєння ЗМЗ

Приклад 1.

Мета вправи: навчити студентів вживати ЗМЗ у тексті ...

Завдання: Прочитайте текст ... Він потребує покращання, бо в ньому пропущені важливі ЗМЗ. Вставте їх у пропуски в тексті.

Приклад 2.

Мета вправи: навчити студентів коректно вживати ЗМЗ у тексті ...

Завдання: Ви – редактор газети *Kyiv Post*.

Ви одержали цікаву за змістом статтю читача газети англійською мовою.

Але в її тексті не вистачає ЗМЗ.

Відредагуйте статтю, вставляючи в текст потрібні ЗМЗ.

Приклади вправ (для розвитку вмінь письма)

Приклад 1 (рецептивний етап)

Мета вправи: ознайомити студентів із структурою опису

Завдання: прочитайте зразок опису людини (її зовнішності, особистісних рис, захоплень та інтересів). Визначте в ньому вступний абзац, основну частину та висновки (заключний абзац)

Виконання завдання доцільно супроводжувати схемою структури опису:

ВСТУП:	ім'я особи, час зустрічі з нею
ОСНОВНА ЧАСТИНА: абзац 1	зовнішність особистісні риси захоплення, інтереси, види діяльності
абзац 2	
абзац 3	
ВИСНОВКИ	коментарі, ставлення дописувача до особи

Приклад 2 (рецептивно-репродуктивний етап)

Мета вправи: навчити студентів писати вступ до опису та визначати зміст абзаців основної частини

Завдання: виберіть особу, яку Ви хотіли б описати. Це може бути близька Вам людина або герой/героїня улюбленого фільму або книги. Напишіть вступ і визначте кількість абзаців основної частини та зміст кожного

Приклад 3 (продуктивний етап)

Мета вправи: навчити студентів створювати опис

Завдання: “Форум” – популярний вид спілкування в Інтернеті. Молодіжний форум, що виходить англійською (іспанською, німецькою, французькою тощо) мовою, оголосив конкурс на кращий опис людини. У Вас є шанс стати переможцем конкурсу. Напишіть опис дорогої Вам людини та відішліть його на конкурс. Не забудьте, що гарний опис має вступ, основну частину і висновки.

Приклад 4 (рецептивний етап)

Мета вправи: познайомити студентів із позамовними стандартами (структурою) написання неофіційного і офіційного листа ... мовою.

Завдання: прочитайте зразки неофіційного і офіційного листа ... мовою. Будьте готові відповісти на запитання щодо їх структури:

- ✓ Скільки великих частин включає лист?
- ✓ Які це частини?
- ✓ Які елементи включає вступ до неофіційного листа?
До офіційного листа?
- ✓ Які елементи включає завершення неофіційного листа?
Офіційного листа?

Приклад 5 (рецептивно-репродуктивний етап)

Мета вправи: навчити студентів мовленнєвих і мовних стандартів написання листів ...
МОВОЮ.

Завдання: *перечитайте листи-зразки і дайте відповіді на такі запитання:*

- ✚ Чи однаковим стилем написані ці листи?
- ✚ Яке звертання використовує дописувач в неофіційному листі? В офіційному листі?
- ✚ Чи однакові форми заключного привітання в неофіційному і офіційному листі?
- ✚ Як підписується неофіційний лист? Офіційний лист?
- ✚ Чи однакові розділові знаки після звертання в неофіційному і офіційному листі?
- ✚ Чи використовуються стягнені форми у листах?

Приклад 5 (продовження)

Студенти відповідають на запитання викладача, який підводить підсумки:

Мовленнєві стандарти:

- ✚ коректне вживання мовленнєвих зразків відповідно до стилю листа і його виду;
- ✚ коректність обраних форм звертання і заключного привітання

Мовні стандарти:

- ✚ невикористання стягнених форм,
- ✚ коректні розділові знаки

Приклад 6 (продуктивний етап)

Мета вправи: навчити студентів писати неофіційний лист-запрошення

Завдання: *Ваша сім'я влаштовує вечірку з приводу новосілля*

Напишіть лист-запрошення на вечірку Вашим британським (французьким, німецьким) друзям, які зараз працюють у Києві. Детально опишіть, як дістатися до Вашої нової оселі

Приклад 7 (рецептивний етап)

Мета вправи: познайомити студентів із стандартами написання короткої автобіографії (КБ)

Завдання: прочитайте зразок КБ ... мовою. Будьте готові відповісти на запитання щодо стандартів її написання:

- ✚ Яку персональну інформацію вона включає?
- ✚ Які дані про освіту, складені екзамени та досвід роботи подаються в короткій біографії?
- ✚ Подаються ці дані у хронологічному порядку?
- ✚ Що включає розділ “Інше” або “Уміння та інтереси”?
- ✚ Скільки рекомендацій має представити людина у короткій біографії?
- ✚ Чи використовуються у короткій біографії складні речення?
- ✚ Чи використовуються ЗМЗ?

Приклад 8
(рецептивно-репродуктивний етап)

Мета вправи: навчити студентів *позамовних, мовленнєвих і мовних* стандартів написання КБ ... **МОВОЮ**

Завдання: *дайте відповіді на запитання щодо стандартів написання КБ ... мовою*

Приклад 8 (продовження)

Студенти відповідають на запитання викладача, який підводить підсумки:

**Позамовні стандарти
(структура КБ)**

- ✚ **Персональна інформація**
- ✚ **Дані про освіту та складені экзамени**
- ✚ **Досвід роботи**
- ✚ **Інше (мови, комп'ютерна грамотність, спорт, інтереси, захоплення тощо)**
- ✚ **Рекомендації (дві)**

**Мовленнєві
стандарти**

- ✚ **Використання простих речень, іноді без присудка**

Мовні стандарти

- ✚ **Коректна транслітерація власних імен**
- ✚ **Невикористання ЗМЗ**

Приклад 9 (продуктивний етап)

Мета вправи: навчити студентів писати КБ

Завдання: Ви прочитали об'яву в газеті про роботу керівника групи підлітків у міжнародному літньому таборі. Напишіть свою КБ і пошліть за вказаною адресою

РІЗНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПИСЬМІ

текстуальний

процесуальний

жанровий

Ваші запитання

Дякую за увагу!

